

Manel Marí i les Nits Poètiques

per Jaume Vidal Forteza, Maria Tur Ribas i Neus Cardona Ribas

Quan era a punt d'acabar el gener del 2018, se n'anà el cos d'en Manel Marí, però ens va deixar la seua poesia. Des de l'Associació de Vesins de Sant Agustí ja feia alguns anys que li anàvem al darrere per poder recitar a les Nits des Tancó de Can Curt, però no va poder venir-hi cap any. Ja a la primera edició en vam recitar "Cafè Madagascar". Finalment, dia primer de setembre del 2018 consideràrem ineludible dedicar-li la Nit Poètica. Una hora de poesia que s'elaborava durant l'estiu, mentre la llegíem i en gaudíem. A més de seleccionar poemes d'altri segons els temes de la poesia de Manel Marí, també proposàvem que hi participassin poetes eivissencs, els quals s'engrescaren i recitaren algun poema en homenatge, concebut com un regal pòstum a un gran amic.

A través de l'amic Maurici Cuesta, vingué Alfons Garcia, pare del poeta. N'Alfons era part d'un públic familiar, proper, com en totes les Nits Poètiques celebrades abans, però aquella fou especialment emotiva, per motius més que evidents.

Després d'una presentació, anaren pujant a l'escenari, en grup, els rapsodes, que llegiren els poemes seleccionats per a cada part. El recital va començar arreuerat per les paraules de Manel: "Jo sóc la veu d'uns altres que frisa per cremar-se". Aquest vers seu encapçalava un bloc de poemes dividit en tres parts: "L'art d'escriure", "El carrer, la nit, l'amor" i "El sexe: l'incendi".

L'art d'escriure

Jordi Marí llegí un fragment d'una reflexió en prosa que Manel va

publicar en la col·lecció Paraula de Poeta, on definia què era per a ell escriure, i rememorà breument la seua relació amb en Manel. A continuació, Iolanda Bonet recità el seu poema "Viure el vers", dedicat al poeta. Seguí "No res, un fum", de Joan Vinyoli. I s'acabà aquesta primera part amb la lectura del poema "Poètica" (*Poemari de descortesia*), de Manel Marí.

El carrer, la nit, l'amor

Aquesta part fou majoritària de Manel Marí, amb tres poemes seus ("Nocturn", de *No pas jo*; "Sopar íntim", d'*El tàlem* i "Sonet despert", de *Tavernàries*). Tancà aquest tríptic un poema aliè, encara que relacionat amb un element de la poètica de Marí: "La nit", de Konstandinos P. Kavafis.

El sexe: l'incendi

Aquesta part continuava el fil dels llibres *El tàlem* i *Tavernàries*, dels quals recitàrem "Sobrut a una cambrera" (de *Tavernàries*) i "El cos, lllindar, frontera entre els averns..." (d'*El Tàlem*). Hi afegírem un poema d'un dels poetes més sensuals de la literatura catalana del segle xx, Joan Salvat-Papasseit, el titulat "Sota el meu llavi el seu". I acabà aquesta darrera part del primer bloc Eva Tur amb el seu poema "Hivernacle".

Poema rere poema, s'havia anat encenent el caliu de la nit.

Les Nits de Poesia des Tancó tenen un espai per a la poesia popular dels estribots. Després de la poesia amorosa, pujaren a l'escenari els guanyadors del IX Concurs d'estri-

bots que promou Sa Colla des Vedrà; i la nit es convertí en una xerrola estelada, acompanyada de flaüta i tambors.

Ja havíem arribat a la darrera part, que introduírem de nou amb les paraules de Manel: "Jo sóc la veu del que ha après a dir el que calla..." I, com la primera, també tenia tres temes habituals en els poemes del poeta: "Escenes de bar", "Plantar cara al temps" i "La vida i la mort". Els versos escollits per aquest bloc van prenent progressivament un to més reflexiu sobre el fet de viure, i l'exigència de viure intensament.

Escenes de bar

Es llegiren els poemes "A n'es Tancó de Can Curt", de Neus Cardona; "Poema de dimecres" (*Patrimoni dels dies*), "Matí al bar", de Francesc Parcerisas i "Bar i vespre" (*El tàlem*).

Plantar cara al temps

Aquesta part començà amb un poema de Marí ("Jutge i part", de *Deshàbitat*) i després continuà amb "Temps nou", de Miquel Martí i Pol; "De menjar", de Bartomeu Ribes i "Aturar el temps..." d'Esther Serra.

La vida i la mort

En aquesta darrera part començàrem amb el poema "La vida, diuen" (*No pas jo*), seguirem amb "Carpe diem", de Jaume Vidal, tornàrem a Marí amb "Cançoneta marinera" (*Tavernàries*) i tancà aquest apartat el poema d'Isidor Marí escrit expressament per a Manel: "Manel Marí, in memoriam", amb el qual se celebra la vida i la veu del

poeta, de la qual continuam gaudint a través dels seus versos.

L'acte finalitzà amb la interpretació de Joan Marí *Murenu*, que ens oferí dos poemes musicats de l'autor: "Tango amb pedres" i "Fado Vadio".

Aquesta només va ser una petita contribució als homenatges dels quals ha estat objecte Manel Marí. Si abans el teníem present, ara, en actes com el que s'esdevingué al Tancó de Can Curt, el seguim sentint proper. Perquè els poemes, siguin de qui siguin, ressonen en l'ànima de tots els que estimen la poesia.

Només ens cal desitjar continuar amb aquestes Nits que han acollit tants versos. La poesia, modesta, acull en una hora gent curiosa per la paraula dita. Tothom és participant del mateix esperit. L'art poètic renova les idees, posa pau a les batalles diàries i, el més sorprenent avui en dia, crea silenci. El silenci que es fa quan s'encenen els focus, sona la música, les ombres del tancó surten a embellir l'escena i les veus comencen la rapsòdia eterna.

Finalment, hem d'agrair tots els lletraferits que, ferits també per les Nits de Poesia del Tancó, han intervingut tant en la trobada dedicada a Manel Marí com a les altres. Un agraïment que també volem fer als rapsodes que han vingut a posar veu als poemes. I, finalment, un aplaudiment al públic que s'ha deixat seduir per la música del vers.

La Comissió Organitzadora de les Nits de Poesia de Sant Agustí des Vedrà. Agost, 2020.

Bloc I

1. L'art d'escriure

"No trobo que la poesia, llegir-la o escriure-la, sigui un element que hagi de ser indispensable per a la vida de ningú, però pot ser-ne un bon complement, i, a part, no gaire car, i que sempre pot suggerir una sèrie de codis i escenaris per donar sortida a tot tipus de temptacions que, d'una altra manera, ho tindrien més complicat per veure la llum (cadascú que s'ho pensi)".

Un moment de l'homenatge a Manel Marí, en el marc de les Nits del Tancó de Can Curt.

Paraula de poeta, Col·lecció Poemes Essencials, núm. 5.

"Viure el vers", de Iolanda Bonet a Manel Marí

Versifiquem, germans, la causa és
[justa,
Manel Marí, el poeta, ens ha deixat
orfes d'oníric so versal versàtil
deca-sil·lab o blues, tant se li'n fa.
Cantem-li un comiat versat
[versívor.
El traçat del camí se li ha esborrat.

Vessem el vas en ple, ella vigila,
la llum assaboreix el nostre vers.
Vers hi fiquem brindant, visquem
[els versos.
Bevent versets viurem, rimem
[aquestos:
la copa s'ha d'alçar plaent delit.

"To vi or not to vi, is this the
[question?"
"El vers... o no és el vers? That's not
[the question.
El cel i el vers van junts, companys
[diversos.

Alcem els versos per Manel Marí!

"No res, un fum", de Joan Vinyoli

La poesia allunya de les aparences
i fa propera la realitat.
Memòria: perdre's com en un dellà
que és sols l'aquí, darrere

cortines transparents.

I què veus?

No res, un fum.

En veritat us dic
que no es fa res en veritat sinó
per la paraula creadora de silenci.

"Poètica", de Manel Marí (*Poemari de descortesia*)

Per tu, tot per desar-te,
un intent qualsevol per tal de
[conservar-te,
recorrent a les lletres, de lluny,
[inofensives,
alguna obscenitat sense esperar
[respostes.

Ets al formol dels mots –potser no
[ho sabràs mai,
que et pessigo els mugrons sovint
[amb el bolígraf.

2. El carrer, la nit, l'amor

"Nocturn", (*No pas jo*) de Manel Marí

Qui renuncia al capaltard,
qui s'acostuma i no pledeja
per un albirament de fosca?
Qui es deixa bandejar pel clot
que ens obre a un univers de
[mínims?

Qui diu d'anar-se'n? No pas jo,
que em quedo a despertar-me a
[soles

i cerco un roc a les palpentes
per bregar un dia més de nit.

**“Una nit”, Konstandinos P. Kavafis,
Poemes (Traducció d’Alexis E. Solà)**

L’habitació era pobra i vulgar,
oculta dalt d’una taverna
[sospitosa.
Per la finestra vèiem el carreró
brut i estret. De baix estant
pujaven les veus d’uns quants
[treballadors
que jugaven a cartes i reien.

I allí, sobre el llit miserable i humil,
vaig posseir el cos de l’amor,
els llavis voluptuosos i rojos de
[l’embriagament,
rojos d’un embriagament tan gran,
[que ara,
mentre escric, després de tants
[anys!,
en la meva casa solitària,
ara jo m’embriago de nou.

**“Sopar íntim” (El tàlem), de Manel
Marí**

Al rovell dels fanals de l’enllumenat
[públic
cal que albirem el punt d’opacitat
que té el carrer de nit.

Podríem jeure en terra per
[lliurar-nos oberts
a la litúrgia íntima de devorar les
[ombres!

**“Sonet despert” (Tavernàries), de
Manel Marí**

Em miro aquest moment, que és el
[primer
moment que obre el carrer i
[l’amnistia,
el dia quan encara no és el dia
i el carrer quan pareix que no és
[carrer,

quan l’incident humà calla al carrer
i el xivarri civil no esquitxa el dia,
quan contra el crim dels brams hi
[ha l’amnistia
que el teuladí promou el cant
[primer...

Audito així el silent bleix del carrer,
les bel·leses tendrals que acull el dia
des del racó darrer fins el primer:

La rosada als capós són l’amnistia
d’una saliva audaç que, en el carrer,
vessen amants que no es besen de
dia.

3. El sexe: l’incendi

**“Sobrut a una cambrera”
(Tavernàries), de Manel Marí**

L’espurneig que em fereix l’ull...
J. SALVAT-PAPASSEIT,
El poema de la rosa als llavis

Una brusa es clivella i acapara
les promeses carnals de tota una
[època,
hi ha una mirada en fals com que no
[mira,
el reüll s’aparella amb el silenci

i s’hi guaita una estrella bruna,
[indòmita,
vibra el mugró descalç quan l’ull el
[besa,
un insolent graal s’exposa al nervi
i a l’instint que garbella els costums
[nobles.

Cal tenir l’ull atent, que la bel·lesa
s’espera en el moment que no
[l’esperes
i et convoca a uns instants
[d’eternitat

per ja no ser un de tants, ser
[l’escollit
que assisteix a l’esclat d’uns focs de
[pell
que incendien l’ingrat destí dels
[éssers.

**“Sota el meu llavi el seu”, Joan
Salvat-Papasseit**

Sota el meu llavi el seu, com el foc i
[la brasa,
la seda dels seus rulls com el pecat
[més dolç
–i l’espatlla ben nua
ben blanca

l’ombra corba
incitant
de l’esguard:

encara un altre bes
un altre
un altre
–quin perfum de magnòlia el seu pit
odorant!

“Hivernacle”, d’Eva Tur

Mai haviem vist nevar. La nit
quan van caure els flocs, els
[primigenis,
ens vam apropar al riu
i el gel es fonia si ens tocava les
[galtes.

Tu tenies gebrades les pestanyes
com els boscos antàrtics.
Seguírem la drecera circular.
Ens guiava la remor de l’aigua dolça
que acabava
dins la nostra habitació.

Atesa la meva curiositat
per les espècies vegetals
havia de reconèixer les síl·labes del
[plàncton
que et recobria el cos aquell solpost
[suau.

La neu se submergia
formant illots inapreciables.
Enfosquia entre la pluja de plomes
[de coloms,
entre les meues cuixes i el teu pols,
[alentint-se,
com aquell riu atura.

**“El cos, llindar, frontera entre els
averns” (El tàlem), de Manel Marí**

El cos, llindar, frontera entre els
[averns,
el cos, pòrtic obert per on reneixo
[víctima,
per on deixo en calent l’instint de la
[revenja,
el cos que m’emmordassa
el crit dels altres pànics.

Brolla al teu sexe el doll de meduses
[que es fonen,
la urticant salabror
de la felicitat.

Estribots

Sa mea família

Des “Parretes” i es “Xinxós”
he heretat sa valentia,
no ha set fàcil es camí
d’arribar on jo volia.
Sa família que jo tenc
és com moltes, ben polida,
una dona i dos “xalips”
m’enamoren cada dia.
De ses penes que hem passat
les supera s’alegria
de saber que es meus majors
orgullosos n’estarien.

(Helena Ribas)

Per aquesta mar immensa,
incolora, transparent,
avui blava i ahir grisa,
neda una barca silent,
a poc a poc, vela estesa,
empesa per un bon vent.
Jo me la mir amb tendresa,
reposant es pensament
i una pau suau i encesa,
ample com el firmament,
em dona avui sa certesa
que sols existeix es present.

(Ignasi Carrero)

He vingut a sa cantada
i és cosa que m’ha agradat
can Blau és una passada
i sa gent m’ha enamorat.

(Josep Lizandra)

Gent bona a Sant Agustí
que estima terra i cultura
i amb una força així
això ja ningú ho atura.

(Josep Lizandra)

A sa mea dona

Oriola i martinenca,
blanca poma i figa flor,
no he trobat mai una fruita
més sabrosa que el teu cor.

(Helena Ribas)

En Joan Murenu va cantar alguns poemes de Manel Marí, musicats.

Identitat

Sembla que a sa nostra illa
hi ha caigut un mal dolent,
balineses, iots i murga,
fins i tot dins es torrent.
Jo voldria ser de sucre
a aquest joc tan embogit
i no patir de veure Eivissa,
com de s’ànima ha encongit.
As meu poble des Vedrà
sembla que no hi ha arribat,
festa, ball i castanyoles,
és sa nostra identitat.

(Helena Ribas)

Jo no puc repartir culpes
perquè no sé qui les té,
però aquí moltes persones
no fan allò que convé.

(Ignasi Carrero)

N’Ignasi mos acapissa
perquè facem estribots.
Ho fa com qui crida a missa,
fent sonar es esquellots.

(Joan Josep Guasch)

Res hi havia mes polit
que de pagesa una al·lota,
assegada amb es vestit
tot estès dant-li sa volta.

(Vicent Sifre)

Jo visc a la pagesia,
en festes no hi vull pensar
perquè tenc molta de feina,
he de munyir i formatjar.

(Margalida Ribas)

Diuen que a Eivissa mai plou
i es poden tapar torrents,
però pedra i terra hi mou
sa pluja en pocs moments.

(Joan Josep Guasch)

De turistes ja me’n sobren,
no és que tots siguin dolents,
però n’hi ha que no ens respecten,
lo que és un avorriment.

(Joan Josep Guasch)

Bruc, farigola, llimona,
un ben florit romaní.
Una flor d’espígol plena,
de nèctar cal recollir.

(David Tena)

Ja que arriba es primer avís,
donem-hi bona resposta,
que fer un estribot no costa
si un ha fet un glop d’anís.

(Isidor Marí)

Ningú ja no té empatx
d’anar a parar a sa presó,
a passar-hi quatre dies
per després viure millor.

(Ignasi Carrero)

Abans qui deia mentides
per tots era un mentider.
Ara són coses que passen,
que qualsevol les pot fer.
(Ignasi Carrero)

Bloc II

4. Escenes de bar

“A n’és tancó de can Curt”, Neus Cardona

Espurneja sota una lluna riallera
l’esclat vermell d’un clivell de
[magrana;

Paret de pedra, tarima annexa,
veus fent-se ressò de la veu d’un
[poeta.

El temps s’atura, pastura entre la
[gent
assegada a les cadires amb
[l’esguard atent.

Només és un racó, una petita porció
que demostra que la bellesa
[descansa en la senzillesa.

La nit embolcalla un caramel amb
[gust de poesia
i a la boca es fon, tast d’enyor i de
[melangia.

“Poema de dimecres”, (*Patrimoni dels dies*) de Manel Marí

Tot ho podem deixar per copsar-te
[un somriure,
aquest somriure obert de quan hi ha
[poca feina
i pots prendre’t el temps per això,
[per somriure,
el dimarts, que no toquen en directe
i els clients van de pas cercant
[només les pauses
o aquest rastre tranquil que sempre
[deixa el jazz,
o aquest sexe encobert de
[bossanoves
que reviuran després, en qualsevol
[moment,
a un frec íntim de casa, de nit i de
[tocadiscos.

Tu t’ho veus i somrius, quieta,
[recolzada
sobre un pòster de l’Ellington amb
[els braços plegats
i una cervesa a mitges amagada a
[la barra
–i mentrestant vas apartant
[discreta
tots els clients que un dia voldríem
bossanoves
deixant-nos caure a dins de tots els
[teus dimarts.

“Matí al bar”, de Francesc Parcerisas

S’han vist sovint al bar,
a les hores de sol de migdia,
quan l’enrenou del carrer
desafia la piuladissa dels ocells,
i es fiten només amb un somris
que creua l’abisme de les taules.
Ah!, si els acostessin ara,
enderrocades les barreres que els
[separen!
Quin goig dels cossos, quin delit!
Però tot són cabòries.
No hi ha hagut mai res.
Mai no han creuat una paraula.
I encara seguiran així dies i dies,
tot observant-se de lluny, indecisos,
canviant només la timidesa del
[somris
per aquesta felicitat de la distància:
un fil a punt de trencar-se.

“Bar i vespre” (*El tàlem*), de Manel Marí

Només entre el soroll trobo
[l’eternitat
greu del silenci, car
ja cap altre soroll no hi cap per
[fer-me nosa.

5. Plantar cara al temps

“Jutge i part” (*Deshàbitat*), de Manel Marí

Absoldre el temps, negar que hi
[hagi un exorcisme
adient per aprendre a respirar
memòries que ens pertiquen,
o el senyal de la culpa

exempt del daltabaix de l’oblit i
[capricis,
i l’estirp peregrina del desig que no
[queda
i s’obstina en el curs i el risc de ser
[sadoll;
prendre part, llençar el braç a
[l’encalç d’un mateix,
amb els ulls albirar de nou que som
[qui som
i no pas fedataris d’esquelets i
[d’urgències.

Absoldre el temps, suposo, que hi ha
[poc més a fer
que permetre que el temps sigui al
[temps jutge i part.

“Temps nou”, de Miquel Martí i Pol

Aquesta cambra sols parla de tu.

Transcorre el temps i em veig
[desmesurat
perquè no et tinc, i ja no em sé
[comprendre
fora dels límits del teu cos.

Fidel la primavera torna als vells
[pollancs
que ja verdegem.

I és la transparent
quietud d’aquest aire, el que de nou
em confereix la serenor volguda.

“De menjar”, de Bartomeu Ribes

De menjar, la sardina de Charlot.
Cantaré? Cantarem!
El dissabte duu l’amor
i el bell paisatge en repòs,
meitat aigua i meitat cel.
Sortim de dins del centre just del
[món.
Coses de terra escampades
a la cambra de la ment
i a la son de la calor.
Els somnis salten amb el vent
[salvatge,
i sols batega el cor vermell, encès.
Impossibilitat. La soledat completa,
el pànic repetit com la mateixa
[música.
Amb tu he collit la nit a mans ben
[plenes.
Què recordes, si no entens

el pes lleu de l'aire quiet?
 Illa del temps passat, camins i
 [arbres.
 He visitat el dia nou, el bo.

“Aturar el temps...”, d’Esther Serra

Aturar el temps
 per dir la veritat
 per abandonar-nos

al plaer

al sentir
 ... i no pensar

sense esforç
 només
 deixar-nos portar
 per l’instint

i fluir
 ... lliures

sense futur
 en un marge
 de la realitat

tancar els ulls
 i entregar-se

a la vida

per existir.

“Què haurem de dir dels dies...” (Deshàbitat) de Manel Marí

Què haurem de dir dels dies
 si en aquesta talaia de l’anòmia
 [neguem
 els horitzons que els ulls creguin
 [inaccessibles?

Potser, si hem arribat a mossegar el
 [camí,
 a descobrir el regust que deixen les
 [petjades
 sobre els fangs, i la pols, i la pedra
 [polida,
 si ens hem donat el temps per
 [plantar cara al temps,
 podem no confiar-nos a la mandra i
 [servatge
 d’anar deixant els dies passant pels
 [déus dels altres.

Un moment musical de la vetlada d’homenatge al poeta Manel Marí.

6. Vida i mort

“La vida, diuen” (No pas jo), de Manel Marí

Sortir de la caverna a espentes,
 rebre l’esclat de fora ventre
 que se’ns revela inevitable,
 néixer amb virtut, cap cot, mansesa,
 la vida, diuen, però a mitges,
 emblada als àpats primerencs
 que són un préstec, sols un préstec.

Ja al primer sagrament, la llum
 instaure déus i els legitima.

“Carpe diem”, de Jaume Vidal

Agafa el dia, pallasso,
 i fes que tot sigui gaudi.

El dia se’n va ben lluny
 i tu te n’hi vas, amb ell.

Acabada funció,
 t’espera la solitud.

El silenci del vell negre
 l’ànima et destrossarà.

Sense llums tu no pots viure,
 t’apartes el nas del nas.

Nas de làtex dins la mà,
 estrenys el puny amb la força.

Un nas ben esmicolat,
 et mires totes les llàgrimes.

El mirall del camerino
 és el teu reflex de l’ànima.

Un mirall que ja se’t trenca
 i que fort t’envalentona.

Apropes un dit, l’embrutes
 i et maquilles natural.

Ja no saps res de la mort
 i surts a guanyar la vida.

“Cançoneta marinera” (Tavernàries), de Manel Marí

Bastarà un poc de sal, tan sols un
 [poc,
 i una ferida oberta. I l’enderroc
 de la carn promourà un udol de
 [vida,
 sagnar no és sols sagnar, ni la
 [ferida
 és només la ferida, feu que ragi!
 La pell intacta embosca un vell
 [naufragi:
 com preservar el velam baixat al
 [port,
 no morir cada dia és viure mort.

**“Manel Marí, in memoriam”,
d’Isidor Marí**

Instantània d'un moment de l'inici de la vetllada poètica en homenatge a Manel Marí,
en el marc des Tancó de Can Curt, a Sant Agustí des Vedrà.

*A la gran família que en Manel va estimar
i que va estimar en Manel*

I

Plegats vàreu escriure algun poema
i vàreu aixecar algun got de vi.
Ara no hi és, i costa molt de dir:
és una absència que per dins et
[crema.

La crueltat a voltes pot ser extrema,
i semblar fins i tot que no té fi,
que el temps s’hagi aturat aquell
[ahir,
que tot sigui raïm d’una verema,

aixafat, trepitjat, llançat al cup...
Però en silenci la tristor fermenta
i cada mot escrit es fa més fort,

la veu s’eixampla, crida, no s’ajup,
ressona més vital i més valenta,
i esclafa la rialla de la mort.

II

A la merda la mort!
Celebrarem la vida.
Sí, la teua vida,
la teua veu, i mai el teu silenci.

La mort no és res. És la buidor
de la ressaca absurda que ha deixat
la festa esplendorosa de la vida,
la que hem viscut,
i la que hauríem pogut viure.

I tanmateix, és cert
que no hi ha res de més feixuc
que la buidor. Ja ho deia el vell
[Idrís:

*Els gots són ben feixucs
quan ens els porten buits,
però amb el vi s’alleugereixen
i volen, fins i tot,*

*igual com l’esperit
alleugereix els nostres cossos.*

Així la teua veu va omplir i
[alleugerir
molts de gots:
la teua vida i moltes altres vides,
també les d’aquells que vindran
i acostaran els llavis
a les copes dels versos que has
[deixat.

A la merda la mort!
Cada poema teu és molt més fort.

JAUME VIDAL FORTEZA, MARIA TUR
RIBAS I NEUS CARDONA RIBAS ■

Comissió organitzadora de les Nits
de Poesia en es Tancó de Can Curt
Plaça Major, núm.1
07839 Sant Agustí des Vedrà.